

## POSTANOWIENIE

17 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 17 kwietnia 2024 r. w Warszawie  
zażalenia E. S. i J. S.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 9 listopada 2023 r., V ACa 172/23,

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa B. spółki z ograniczoną  
odpowiedzialnością w G.

przeciwko E. S. i J. S.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie  
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu  
kończącym postępowanie w sprawie.**

## UZASADNIENIE

W związku z zażaleniem pozwanych E. i J. S. na wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 9 listopada 2023 r. uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z 29 czerwca 2022 r. i przekazujący sprawę Sądowi Okręgowemu Gdańsku do ponownego rozpoznania.

**Sąd Najwyższy zważył co następuje.**

Zażalenie jest zasadne.

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji służy przeprowadzeniu kontroli istnienia procesowych podstaw wydania przez ten sąd wyroku kasatoryjnego, zamiast merytorycznego zakończenia sprawy. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej, powołanej przez ten sąd, podstawie orzeczenia kasatoryjnego (zob. postanowienia SN z 11 maja 2022 r., III CZ 161/22, z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22).

W postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (zob. postanowienia SN z 24 lutego 2022 r. III CZ 52/22, z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22).

W niniejszej sprawie sąd drugiej instancji uchylił zaskarżony wyrok z uwagi na zaistnienie przesłanki z art. 386 § 4 k.p.c., wskazując że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy.

W obowiązującym modelu apelacji pełnej rola sądu drugiej instancji nie ogranicza się jedynie do samego aktu kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale obejmuje także powinność merytorycznego rozpoznania sprawy na podstawie własnych ustaleń faktycznych, poczynionych na bazie materiału zebranego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Celem postępowania apelacyjnego jest bowiem ponowne i wszechstronne merytoryczne rozpoznanie sprawy. Sąd odwoławczy nie może się od tej powinności uchylić z uwagi na utrudnioną, ocenę materiału dowodowego,

wynikającą m.in. z potrzeby uzupełnienia materiału dowodowego. W tym zakresie jest on bowiem wyposażony we wszystkie instrumenty wykorzystywane w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, zarówno w zakresie odpowiedniego stosowania reguł ciężaru dowodu, zasad oceny dowodów, jak i przeprowadzenia lub uzupełnienia części dowodów we własnym zakresie, nie wyłączając możliwości rozpoznania pominiętych dotąd wniosków dowodowych oraz tych postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (zob. postanowienia SN z 27 kwietnia 2017 r. IV CZ 10/17, z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie istoty sprawy odnosi się do aspektu materialnego sprawy, a nierozpoznanie istoty zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia SN z 9 listopada 2012 r. IV CZ 156/12; z 26 listopada 2012 r., CZ 147/12; z 16 listopada 2012 r. III CZ 83/12; z 6 lutego 2018 r., IV CZ 1/18; z 30 września 2020 r., IV CZ 53/20, z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22 ). O sytuacji takiej można mówić, jeżeli sąd rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie, nie rozważył wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia będącego przedmiotem sprawy. Innymi słowy, nierozpoznanie istoty sprawy polega na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, tj. niewyjaśnieniu i pozostawieniu poza oceną okoliczności faktycznych, stanowiących przesłanki zastosowania normy prawa materialnego, będącej podstawą roszczenia. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi również w sytuacji, w której sąd pierwszej instancji dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i w związku z tym w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd Apelacyjny uznał, że w analizowanej sprawie zabrakło ustaleń, jakie prace zostały przez powoda wykonane, co do jakich prac umowa nie została wykonana jakie prace zostały wykonane w sposób kwalifikujący je jako obciążone wadą istotną. Zabrakło w sprawie ustaleń i rozważań na okoliczność tego, czy i w jaki sposób odstępstwa od projektu budowlanego rzutują na zakres wykonanych przez powoda robót, a w konsekwencji wysokość należnego mu wynagrodzenia. Sąd Okręgowy ograniczył się jedynie do ustalenia, że wartość prac powoda wyniosła 204 399,61 zł, bez odniesienia się do kwestii związanej z charakterem ustalonego przez strony wynagrodzenia ryczałtowego i bez ustalenia w jakim procencie powód umowę wykonał w odniesieniu do tego, do czego się w ramach tej umowy zobowiązał. Wprawdzie na początkowym etapie postępowania Sąd Okręgowy nakierował postępowanie dowodowe na te okoliczności, wskazując w tezie dowodowej dla biegłego konieczność ustalenia procentowego udziału prac wykonanych przez powoda w całym przedsięwzięciu (vide: postanowienie z dnia 26 października 2015r. k- 179). Niemniej opinia biegłego sporządzona w tym przedmiocie, nie mogła być zdaniem Sądu drugiej instancji miarodajna do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Wskazać jednak należy, że treść zgłoszonego przez stronę powodową żądania i przebieg postępowania świadczą o tym, że istota sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. została przez Sąd Okręgowy rozpoznana. Sąd Okręgowy uznał, że powód wykonał budynek niezgodnie z projektem budowlanym, w stopniu wymagającym powierzenia przez pozwanych wykonania projektu budowlanego zamiennego. Powód dokonał bowiem zmian projektowych w zakresie wcześniej określonych elementów budynku, jak również zmian materiałowych, które nie zostały uwzględnione w pierwotnym projekcie budowlanym, ani też nie znalazły odzwierciedlenia w aneksie do umowy. Z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym w szczególności z opinii biegłych sądowych, zdaniem Sądu pierwszej instancji jednoznacznie wynikało, że powód nie wykonał wszystkich prac objętych aneksem z 15 stycznia 2012 roku (i pierwotną umową), a część prac - wykonał wadliwie. Wartość wykonanych przez powoda prac Sąd Okręgowy ustalił na kwotę 204 399,62 zł brutto, (tj. 189 258,91 zł netto - k. 627), zaś wartość

wadliwie wykonanych przez powoda prac ustalono na 84 664 61 zł brutto. Dokonując powyższych obliczeń Sąd posłużył się opiniami biegłych z zakresu budownictwa. Tym samym, pomniejszając ustaloną w postępowaniu pierwszoinstancyjnym wartość wykonanych przez powoda prac o wartość prac wykonanych wadliwie, kwota którą zdaniem Sądu Okręgowego pozwani powinni zapłacić powodowi, wynosiła 119 735, 01 zł, tymczasem pozwani zapłacili powodowi 147 840 zł. W związku z tym roszczenie główne pozwu, Sąd pierwszej instancji oddalił, jako niewykazane co do wysokości.

Wobec tego, wbrew odmiennemu stanowisku Sądu Apelacyjnego, nie ma podstaw do przyjęcia, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Jeśli Sąd Apelacyjny prezentuje w tej sprawie inny pogląd na sposób, w jaki należało wyłożyć i zastosować prawo materialne, to władny jest we własnym zakresie odmiennie ocenić zasadność roszczenia zgłoszonego przez powodów ewentualnie uzupełnić postępowanie dowodowe (zob. postanowienia SN z 25 kwietnia 2014 r. II CZ 117/13, z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22).

Ponadto należy podkreślić, że postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie w przeważającym zakresie zostało przeprowadzone. Natomiast nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie stanowi podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. postanowienie SN z 21 lutego 2019 r. I CZ 7/19 oraz z 1 marca 2023 r., III CZ 285/22).

Tym samym brak było podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku na podstawie art. 368 § 4 k.p.c. z powołaniem na nierozpoznanie istoty sprawy, czy też potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Z tych względów na podstawie art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> i 3 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>15</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

M.L.

[ms]

